

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 21.

Sobota 12. marca 1927.

Leto II.

K plenarni seji Delavske zbornice za Slovenijo.

Dne 19. marca se bo vršila v Ljubljani plenarna seja Delavske zbornice. Že za prvo zasedanje tega našega tipično delavskga parlamenta je vladalo med slovenskim delavstvom veliko zanimanje. Naravno tedaj, da vlada za zasedanje še vse večje in živahnejše zanimanje, saj stopa Delavska zbornica s tem svojim plenarnim zborom v drugo leto svoje polne in pomembne delavnosti. Delavska zbornica je razmeroma še mlada ustanova, njen delovanje je za naše delodajalske kroge in za našo javnost še novo. Vendamoremo z veseljem konstatirati, da se je znala Delavska zbornica v tem kratkem času častno uveljaviti, čeprav je začela prav delovati v dobi najhujše socialne krize, v dobi najtežjih gospodarskih prilik, v dobi, ko niso niti gospodarski faktorji, niti poklicani vladni činitelji, kazali najmanjšega zavzemanja in spoštovanja za socialno politične obveznosti do delovne mase. Uveljaviti v takih razmerah tako ustanovo, kakor je Delavska zbornica, in razviti pri tem vsestransko močno aktivno delavnost, ni bilo lahko. In če se je vzljud temu Delavski zbornici vse to vendar posrečilo, imamo v tem pač dokaz, da so si bili njeni funkcionarji, njen upravni svet in njen plenum svesti svoje naloge, da je slovensko delavstvo zaupalo to svojo skupno inštitucijo svojim zvestim zastopnikom.

Zakaj delo Delavske zbornice je bilo v tem času vse bolj intenzivno, tako pomembno in koristno, nego je morda širši javnosti znano, ker ne more pač zasledovati pobliže vso njen raznoliko delovanje. Komaj o malem in najmanjšem delu vsega, kar je bilo izvršeno v Delavski zbornici v tem času, je bilo govora v listih. O ogromnem resničnem delu zbornice v pogledu intervencij, akcij, načrtov, vlog, zakonskih projektov, iniciativ na vseh poljih, ki tangirajo delavsko eksistenco v rudnikih, v tovarni, v socialno zaščitnih zavodih, v pogledu brezposelnosti, izseljevanja, uveljavljenja obstojnih socialnih zakonov itd., — o vsem tem nujnem in koristnem delu je širša javnost le malo poučena. Prične slike zbornične delavnosti in njenega velikega pomena za obstoj in razvoj našega delavstva dobi lahko naša javnost še sedaj iz letnega poročila Delavske zbornice, ki je uredil zbornični tajnik sodrug Uratnik, in ki zgovorno priča o višoki stopnji razvoja in pomena Delavske zbornice za Slovenijo.

Ta knjiga priča na najvernejši in najvrednejši način, kako visoko se je znala Delavska zbornica v tem kratkem in skozinsko neugodnem času povzpeti, in kako široko zajeti svojo težko naložo!

Tisti, ki so ves ta čas delali na izgradnji te inštitucije, so lahko sedaj s svojim delom zadovoljni.

Plenarno zasedanje bo imelo pred seboj pisano sliko polpretekle intenzivno delovne dobe, in bo lahko z mirno vestjo konstatiralo, da je bil storjen ogromen korak naprej — da se je vsaj v toliko, v kolikor je bila stvar odvisna od dela in iniciativnosti funkcionarjev in odbornikov Delavske zbornice, storilo vse, kar

je bilo mogoče, in še več kakor je bilo mogoče!

In konstatirati bo moral, da je vzljud raznolikosti zastopstva v plenumu in v odboru, vendar vladala pri skupnem delu neka gotova strpnost in lojalnost, neko objektivno uvaževanje številčnega razmerja, kar priča, da je ta naš skromni delavski parlament podal v tem pogledu višji dokaz politične zrelosti in medsebojne strpnosti, nego, recimo, oblastne skupščine . . .

In ker smo že pri tem, naj nam bo dovoljeno omeniti, kako so tudi same oblastne skupščine, dasi po svojem sestavu okretnje in bolj vsestranske, težke in oklevajoče v svojih prvih korakih, kakor je to pač razumljivo pri vsaki ustanovi, ki se šele izobrazuje. Toliko bolj nas mora veseliti agilnost in višina faktične in parlamentarne zrelosti, ki so jo že dosedaj pokazale vse inštancje Delav. zbornice, tega prvega slovenskega čisto delavskega parlamenta.

Nedeljsko zasedanje Delavske zbornice bo gotovo pokazalo tudi po svojih debatah in sklepih, kako se naše delavstvo in kako se njegovi zastopniki bolj in bolj uživljajo v delu, vlogo in karakter Delavske zbornice — in pokazalo obenem, da hočejo izvoljeni delavski zastopniki začeto delo še bolj poslobiti in še bolj razširiti, sam prestiž in moč inštitucije pa še bolj učvrstiti tako napram delodajalcem kakor napram vsem drugim javnim in uradnim činiteljem. To plenarno zborovanje ima obenem rešiti in podpreti mnogo nujnih zahtev in potreb delavškega razreda v pogledu zakonov, delavske zaščite, uvaževanja in uveljavljenja konvencij, v pogledu brezposelnosti, ohranitve 8urnega delavnika, nedeljskega počinka, delavškega zavarovanja itd. ter v pogledu znatnejšega finančnega podpiranja delavstvu potrebnih ustanov in sploh teženj delovnega ljudstva po dostenje obstoju in sigurnejši zaščiti. Uverjeni smo, da bo plenum s svojo enodušnostjo dal primerno obliko in izraz vsem tem zahtevam, ki jih je vlada prej preveč zanemarjala, in ki jih je mogoče sprožiti z večjo nadom na uspeh še pod sedanjam ministrom za socialno politiko, ker mu ta vprašanja niso, kakor njegovega predniku, španska vas.

O najnajnejših in perečih vprašanjih, s katerimi se bo moral baviti plenarni zbor zbornice, bomo še pisali — kakor tudi o delu, ki ga je zbornica doslej izvršila. Za danes smo se hoteli omejiti le na to, da podčrtamo nekatere razveseljive momente in okolnosti in nekatera hrupna, nujna dnevna socialno zaščitna vprašanja, o katerih bo prav. da se plenum izjavlji in da jih po svojih sklepih enodušno podpre.

In opozoriti smo hoteli nadalje delavsko javnost na veliko važnost nedeljske delavske skupščine v Ljubljani.

Prvo leto dela v izvoljeni in konstituirani Delavski zbornici priča o njeni veliki aktivnosti, iniciativnosti in agilnosti in predstavlja zato v teh, za vse delavstvo tako težkih časih krize, brezposelnosti in trdrovratnega navaljivanja na delavška prava, visoko aktivno postavko.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22. Ljubljana, Poljanska c. 12, poš. pr. 104. Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo. Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petnaestostolpna vrsta 2/25 D. Pri večjem številu objav popust.

Za svobodo govora!

Govor oblast. poslanca sodr. V. Grčarja v mariborski oblastni skupščini o priliki debate o poslovniku.

Cenjeni člani!

Imel sem priliko opozoriti že zadnjikrat, da poskuša sedanja večina uvesti v skupščino metode, ki ne morejo podpirati njenega rednega poslovanja. Če sedaj pogledamo tale osnutek — v kolikor je v tako kratkem času to sploh mogoče — mora nas to v navedenem prepričanju potrditi. Že samo dejstvo, kako se danes s to zadevo hiti, je opasno. Osnutek se je dostavil poslancem zjutraj ob desetih, sedaj-le, opoldne, se že vrši generalna debata, takoj naj ji sledi specijalna debata, tako, da bo v 5 minutah sprejeta vsa reč. Pa ipak, ko se že vrši tako, treba je, da zavzamemo svoje stališče!

Moram že povdarjati, da ne moremo biti zadovoljni z namero, da se nam brez vsakega odpora zavije vrat in da bi brez protesta dovolili, da se nam dajo taka določila, ki morajo onemogočati manjšini, da pride do rednega izražanja!

V vseh določilih moremo zasledovati eno tendenco, da poskuša večina razprave o vsakem predmetu v skupščini skrajšati. Da se onemogoči poslancem prednašanje predlogov k obravnavanim predmetom, so se predpisale razne formalnosti. Potrebno je 5 oziroma 10 podpisov — samo za predlog za konec debate zadostuje en sam predlagatelj in pride tak predlog takoj na glasovanje. Ako bo postala debata o kakršnemkoli predmetu večini neprijetna, zamore jo na podlagi takih določil zadušiti. Še celo tako daleč gre določilo, da celo oni, ki so k besedi že priglašeni, do nje ne morejo več priti, ampak se morajo omejiti na dva. Za stavljanje interpellacij je potrebno 10 podpisov, tako, da stranke, ki nimajo v svojih klubih toliko članov, sploh ne morejo pri tem vztrajati na ozki platformi svojih posebnih načel, temveč so preko nje siljene v kompromis z drugimi strankami. Za pretvoritev seje v tajno je potreba predloga 15 članov, to se pravi, večina to lahko vsak trenutek stori, zadostuje pa tudi, da to predlaga predsednik sam in če mu bo kdaj kaka stvar postala neprijetna, se bode te pravice tudi poslužil.

Ravnotako so omejitve govorne dobe samo sredstvo večine za enostransko uveljavljanje svoje volje. Omejitev govorniškega časa na eno, pol in četrte ure je kršenje v zakonu zajamčenih pravic poslancev — vendar to večine ne moti, ona gre tudi preko zakona, če gre zato, da se poslancem manjšine utesni svoboda govora.

Gospoda, poslovnik, to je važna reč, to je naša notranja ustava, in kakršno ustavo boste naredili, tak obraz bo skupščina nosila in take sadove bo rodilo njen delo! Da, gospodje, ta-le inštitucija, v kateri smo sedaj in po kateri je večinska stranka tako in toliko časa hrepela, ta skupščina je organizem, ki se zove parlament, je prostor, kjer se ima govoriti, kjer si v govorniških bojih poskušajo različne ideje uveljavljati. (Klic: Saj nismo v šoli!) In gospodje, to je tisto, da po tem poslovniku ta inštitucija ne bo več parlament, temveč samo inštitucija za molčanje. (Klic: O ne, samo za delo.) Mi poznamo danes samo

dvoje inštitucij, kjer se molči in se absolutno mora molčati. To sta samican in jetnišnica in jaz vendar dvomim, da imate namen našo skupščino približati enemu od teh dveh ustrojev.

Parlamentarizem je pridobitev demokracije, je uveljavljenje volje vseh proti absolutni volji posameznikov. On je velika ljudska pridobitev v bojih za svobodo. Povsod tam pa, kjer so zbrani svobodni ljudje, mora postojati tudi svoboda govora, kajti sicer je svoboda sploh utesnjena, oziroma se o svobodi več govoriti ne more! (Hrup.)

Gospodje! Vi povdarjate, da so navedene omejitve potrebne zato, ker se bojite, da bi skupščinska manjšina sabotirala delo. (Klic: Saj ga ne more!) Jaz pa pravim nasprotno, te utesnitve bojo ovirale skupščinsko delo. Tu bi imelo, da se srečujejo različne ideje, da se vrši borba za nje, da ene zmagujejo, da druge padajo, vendar pa, da druga drugo oplojajo. Vse sile, ki se predstavljajo v skupščini v svojih strankah, bi morale tvoriti one komponente, iz katerih sledi uspeh skupščinskega dela ne kot absolutna volja nekoličine, temveč kot rezultanta teh sil. Sile se dušiti ne smejo in se tudi ne dajo, kajti one so žive. Lahko vi udušite telo, ne morete pa zadušiti duha!

Gospodje! Bojim se, da bo nastalo nekaj povsem družega, ako hočete postaviti vse v roke policijske kontrole. Vi pozabite, da imamo skupščino, katera ni imuna. Poslanci odgovarjajo sodno za vsako besedo, ki jo tukaj izgovorijo. To dejstvo je vendar dovoljno jamstvo, da se v skupščini morajo držati razprave v mejah stvarnosti. Vi pa prihajate sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi smeli poslanci govoriti v sejah sploh. To se pravi — (poslanec Hrastelj: Morda vam ni prav, da ne smete preveč govoriti!) — Poslanec Petajan: Vi pa molčite, v cerkev pojrite sedaj, poleg tega da ste manjšini zabranili kontrolo v oblasti odboru, da je ne pripustite k delu v odsekih, še k nameri, da preprečite, da bi sm

idejno uboštvo. To pa se da preprečiti samo v svobodnem idejnem boju. Poslancem morate pustiti prilike, da vse točke iznesejo.

Praksa bo pokazala in videli boste, kako gorostasna je stvar, ki naj jo mi s tem poslovnikom sprejmemo. Kajti tega, česar se bojite, ne boste preprečili. Ako mislite, da boste preprečili, da bi se ideje manjšine razširjale, se motite. Ako nam niste dali možnosti, delati v odsekih,

pa nam je ostala skupščina, in ako mislite sedaj, da nam zamašite ustata tukaj, pa je še forum, kamor vaša moč ne sezca in pred katerim naših idej ne boste mogli zapreti. To je ljudstvo, med katero nam je svobodna pot. (Klic: Govorite skozi onko!) Ne govorim skozi okno, jaz tu samo ugotavljam in povem, da ste vi tisti, ki boste samoupravo s svojim ravnanjem udušili!

proti zvišanju ali uvedbi kakih davščin na razsvetljavo, četudi bi prišla na to družba Fala. Smo pa končno za to, da se proračunski

primanjkljaj krije z davkom na avtomobile v svrhu zgradbe novih stanovanj.

Bahun.

Klerikalci streljajo krščanskim socialistom v hrbet.

Ljubljanski hišni posestniki so priredili pod Frelihovim vodstvom in po njegovi maršruti v Ljubljani protestno zborovanje. Na zborovanju so otepali predvsem in posebno po finančnem delegatu, češ, da jim preveč in neupravičeno nabija davke in krči njihove rente.

Hišnim posestnikom seveda takih protestnih shodov ne branimo. Njihova zadeva je, kdaj in kako branijo svoje sicer po ničemer ogrožene pravice in svoboščine. Na tem zborovanju pa smo videli sledeče: Klerikalni poslanec oblastne skupščine, dr. Juro Adlešič, ki je seveda sam hišni posestnik, je na tem zborovanju govoril, pozdravil pridne hišne posestnike in jim zagotovil pomoč cele klerikalne stranke. — Adlešičevega nagovora in njegovih obljub ne moremo šteti med nepremišljene nagovore in njegove obljube posebej ne med konvencionalne fraze.

Zato pa stojimo danes pred sledoč situacijo: tudi klerikalna stranka bo z vsem svojim vplivom podpirala hišne posestnike v boju za odpravo stanovanjske zaščite. In odprava stanovanjske zaščite bo najhujši udarec za vse one, ki so navezani na najeta stanovanja.

V zasmeh in posmeh se je morda zgoditi, da je nastopil proti stanovanjskemu najemnikom poslanec, ki je bil z najemniškimi glasovi izvoljen. Vsaj štejejo krščanski socialisti ravno v Ljubljani največ svojih

pristašev in tvorijo konservativni klerikalci napram njim le neznatno in brezpomembno manjšino. Ljubljanski, z železničarskimi, delavskimi in uradniškimi glasovi izvoljeni poslanec se bo svojim volilcem na ta način revanziral, da bo izročil svoje volilce na milost in nemilost svobodi hišnih posestnikov.

Ta nad vse trpka in žalostna konstataacija pa nas ne sme in ne more oplašiti. Nadaljevali bomo boj za zmerne najemnine, ker hočemo, da delavec in uradnik ne bosta prezabala z družinami na cesti in za plotom.

Vprašamo pa prav resno krščanske socialiste: Kako opravičujete Adlešičeve izjavo? Zakaj pripravljate stanovanjskim najemnikom največjo nesrečo? Kje je ostal toliko in vedno povdarjeni krščanski socializem? Mar ni važnejše, da dobe zaščito delavske in uradniške družine, kakor pa, da bi dobili svobodo hišnih posestnikov?

Krščanskim socialistom je dana odločitev: Za stanovanjske najemnike, proti hišnim posestnikom — ali pa za hišne posestnike, proti stanovanjskemu najemnikom. Med obema ni kompromisa, med obema ne more biti harmonije!

Adlešičev govor na zborovanju hišnih posestnikov pa kliče vse stanovanjske najemnike, vse delavce in uradnike v skupno fronto za zaščito stanovanjskih najemnikov.

Mednarodni ženski dan.

Ženska sekcijska lokalna organizacija SSJ v Mariboru je sklenila, prirediti 27. marca svoj mednarodni ženski dan. Ta dan, ob 3. pop., se bo vršilo v Mariboru, v Gambrinovi dvorani, veliko manifestacijsko zborovanje. Z ozirom na grozeco vojno nevarnost na Balkanu, bo parola ženske manifestacije: Vojna vojni. Od 21. do 27. marca se bo vršil obenem agačni teden za pristop žena v našo organizacijo in za pridobitev novih

naročnikov našim delavskim listom. 25. marca se bodo vršili še posebni ženski shodi na deželi, tako v Rušah, na Muti, Guštanju, Prevaljah, Ptaju, Sv. Lovrencu, itd. O prireditvi mednarodnega ženskega dneva in tedna bo te dni sklepala tudi Zveza delavčica in deklet v Ljubljani.

Vsem zavednim ženam klicemo: Na delo za čim dostojnejšo proslavo ženskega socialističnega dneva!

Iz seje finan.-gospodarskega odseka mestne občine mariborske.

Veliki župan je odobril proračun mestne občine mariborske, s spremembami, da državni uslužbenci ne plačajo, na podlagi finan. zakona za I. 1926-27, državnih in avtonomnih doklad, t. j. pri nas takozvana gostaščina. Da li je to sigurno, ali ne, da so državni nameščenci res oproščeni občinskih doklad, je še sporno in se bo mestna občina pritožila na ministrstvo in eventuelno na državni svet. Za sedaj pa mora mestna občina s tem računati, vsaj dokler ne bo ta zadeva definitivno rešena. Mestno knjigovodstvo je izračunalo, da bo vsled tega izpadlo iz določenega proračuna (10odstotna gostaščina, ne pa tudi kanalčina in vodarina) okrog 700.000 Din.

Naš »narodni« blok je sedaj v precej neprijetnem položaju, ker mora iskati novo kritje. Gospodje so nam pripovedovali, da imamo 360.000 Din prihrankov, ki bi se naj deloma porabili za prorač. primanjkljaj, in so zato pri proračunski seji stavili predlog: ostanek 150.000 Din se krije iz prebitkov lanskega leta. Sedaj pa pravi dr. Jerovšek, da nismo nobenega prebitka in da je proračun ostal za 120.000 D nekrit! Tedaj bi znašal novi proračunski primanjkljaj skupno 820.000 Din!

Da bi se razlika izravnala, zato ima g. Jerovšek več predlogov in sicer:

1. Vsem držav. uslužbencem se zviša vodarina in kanalska pristojbina za toliko, kolikor bi oni manj plačali vsled oprostitve od gostaščine. Razen tega je referent za to, da se vse podpore sistirajo, kar bi vrglo 180.000 Din.

2. predlog, ki ga priporoča zlasti Primer, je ta, da se obdavči električno silo, kar pa mestna občina brez dogovora s Falom ne more storiti.

3. je predlog mestnega knjigovodstva, da se uvede posebna naklada na vino in sicer 1 Din od litra, kar bi dalo 1.400.000 Din.

Jaz sem podal izjavo, da ne bomo socialisti pod nobenim pogojem dovolili, da se nadaljuje s staro prakso nalaganja davkov, zlasti ne na glavne življenske predmete, in sicer na vodo, luč in zrak. Zato smo proti temu, da bi se zvišala vodna pristojbina tudi samo pri državnih nameščencih, ker bi to bilo silno nemoralno. Saj je vendar jasno: Če so ti nameščenci enega davka prosti, so pač prosti in se ne more tu nobenega ukaziti, ne glede na to, ali bi bili taki predlogi tudi sploh izvedljivi. Ravnino tako pa smo tudi

Dnevne novice.

Narodno strokovna zveza je imela

svoj ustanovni občni zbor. Občni zbor je seveda navdušeno potekel. Pritisvali in odobravali so vsi in vsem kar vprek. Bolinjčev referat je bil nad eno uro dolg, soglasno sprejeta in gromko odobravana resolucija pa malo krajsa. Rudolf Juvan se je spominjal jubilej, dvajset in tridesetletnih, spomnil se tudi socialne politike in drugih problemov. Delegatov je bilo čuda, tudi SDS je pozdravila po Zebalu to novorojeno življenje. Da, sam gospod Zebal je pozdravil delegate in jim želel uspeh in korajo. V konkuru se firma spremeni, pa gre kupčija naprej. — Brez drugih nesreč, le prvih in drugih prednikov, prvih in drugih tajnikov so izvolili malo preveč. Da je gospod Juvan tudi v novi firmi tiki družabnik in prvi predsednik, se razume samo ob sebi. In gospod Tavčar drugi, Joža Bohinjec pa prvi tajnik, kdo bi to še posebej omenjal. Nova Pravda bo izjavila dalje in prinašala Jutrove slike. Za plačilo dolgov pa se bodo pobotali z demokrati, kadar bo nanesla potreba. Narodni socialisti so se torej strokovno ujedinili, politično tudi. Prav in dobro so jo pogodili in prav so naredili. — Nova ideologija, novo hotenje bo prišlo v njihove glave. Celo to, da je bilo že v redu in prav, ko je Žerjav stresel enkrat Tavčarja za ušesa in poslal nepokorneža v Vukovar med izgnance in izobčence. Narodnost je z ustanovnim občnim zborom rešena, narod, ubogi narod pa bo še naprej trpel in krvavel.

Proletarsi grobovi. Zvezo češkoslovaških Delavskih Telovadnih Jedenot v Pragi, matico naših D. T. E. »Svobode«, sta zadela sredi priprava na II. čsl. Delavsko Olimpijado dva nenadomestljiva udarca. 12. februar, tl. je umrla v starosti 47 let nje prva načelnica ženskih odsekov sodružica Žofija Hummelhansova in 20. februar je preminul star tudi komaj 47 let načelnikov namestnik sodrug Fr. Kejzlar. — Sodr. Hummelhansova, soproga staroste Zveze D. T. E. Č. s. Hummelhansa, rodom iz Prage, se je posvetila vzgoji ženskih odsekov DTE, je vodila I. Delavsko Olimpijado v Pragi I. 1921, vodila znane pohode članic DTE v Lipsku in Pariz in delovala zlasti mnogo v številnih izobraževalnih tečajih in vaditeljskih šolah DTE. — Sodrug Kejzlar pa tudi nam Slovencem ni neznan. On je pozdravil na II. Vseslavenskem zletu v Mariboru naše tam zbrano delavstvo in ga že tedaj vabil na letosnjo olimpijado. V Zvezi DTE je bil duša tehničnega odbora in njen podnačelnik. Bil je tudi blagajnik Nakupovalne zadruge DTJ v Pragi. Urejal je razne Zvezne liste, bil član tehničnega odbora hiceruske športne Internacionale, bil v Lipskem in Zurichu, videli smo ga v Frankfurtu a. M. I. 1925 — sploh nobene akcije DTJ ni bilo brez njegovega sodelovanja. — Zvezi DTJC izrekamo svoje najiskrenje sožalje, sodruga pa bomo ohranili v najlepšem spominu.

C. K.
Brezposelní — lenuh. Da so brezposelní lenuh, to trditev smo bili do sedaj vajeni slišati samo iz ust prestitih trebuhanjev. Da je pa mogoče to grdo žalitev naših brezposelnih slišati s strani »delavskega socialističnega voditelja«, tega najbrže še ni bilo do sedaj pod božjim solncem, od kar svet obstoji. S to kurioziteto v delavskem pokretu se lahko pobavimo samo mi srečni slovenski delavci. Zgodilo se je namreč, da je Delavska zbornica tudi preteklo zimsko obdobje razdelila pri nji včlanjenim strokovnim organizacijam primerne vsote za podpore brezposelnim. Tako je bil določen tudi znesek 5000 Din »Naprejvev« KDZ odnosno njenim strokovnim sekcijam z istim imenom. Čez nekaj časa je menda zahtevala Del. zbornica, ali ne vem kateri urad, kakor od vseh drugih organizacij, tako tudi »Naprejvev« obračun, oziroma izkaz o uporabi de-

narja določenega za podpore brezposelnim. In kaj mislite, da je voditelj dotične organizacije rekel, da bo odgovoril dotičnemu uradu, ki je ta izkaz zahteval? Da njegova organizacija nima denarja za — lenuhe. Tako torej, vi številni brezposelnici, zdaj pa veste, kaj ste. Ob prilikah bo pa treba, da na ta kompliment tudi primerno odzdravite. Jaz sem že s tem, da sem te junake, ko sem iz njihovih ust to slišal, za vedno zapustil. — Bivši bernotovec.

Olašave pri plačilu davčnih zaostankov. Finančna delegacija objavlja, da je minister za finance z naredbo 24. februar, tl. št. 22.474 dovolil za plačilo davčnih zaostankov iz prejšnjih let sledče olašave. Ako zaostanek presegajo vsočno enoletnega predpisa, mora davčni zavezanc v letu 1927 plačati eno četrtnino vsega davčnega zaostanka; ako znaša zaostanek nad tri četrtnine, a ne presegajo enoletnega predpisa, bo plačal v letu 1927 eno tretjino; ako je zaostanek večji od polovice, a ne presegajo treh četrtnin, se plača v tekočem letu polovica, ako je pa zaostanek večji od ene četrtnine, mora biti celotno poravnati v letu 1927. Primerja se zaostanek po stanju z dne 31. dec. 1926 in predpis za to leto. V smislu te odredbe odgovori deli zaostankov dojavajo v plačilo v terminih, ki veljajo za plačevanje tekočih davkov. Le ako ves zaostanek ne presegajo ene četrtnine enoletnega predpisa, ga mora davčni zavezanc celotno plačati takoj. V primerih očividne nevarnosti smejo davčni organi izjemno od teh določb izterjati takoj ves davčni zaostanek. Kar se pa tice tekočih davkov in dospelih obrokov zaostankov pa je gospod minister z isto naredbo naročil, da naj se najenergičnejše izterjavajo in prepreči kopiranje novih zaostankov.

Ljubljanski velesejem — uradno priznana razstava. Minister trgovine in industrije je priznal VII. ljubljanski velesejem od 2. do 11. julija in II. pokrajinsko razstavo od 10. do 19. septembra kot uradno priznani izložbi. Zato imajo predmeti, razstavljeni na teh razstavah, pravico uživanja prvenstva v smislu § 90, 107 in 113 zakona o zaščiti industrijske svojine.

Sejem krvna se bo ponovno vršil dne 21. t. m. na velesejmu v Ljubljani. Zadnji letošnji krvnarski sejem meseca januarja je bil zelo ugoden in so oni lastniki kož divljih živali, ki so jih zaupali v prodajo Lovski zadruži ali Velesejmu, svoje blago prodali povprečno za 100 D pri koži dražje kot sicer raznim prekupcem. Kdor ima še kaj takega blaga, naj ga nemudoma pošlje v Ljubljano na velesejem. Za kupce je poskrbljeno.

Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani. Občni zbor z dne 27. februarja tl. je sklenil, da se od 1. aprila tl. poviša mesečna članarina aktivnim članom in po novem zakonu vpokojenim članom na 6 Din. Ostali vpokojenci plačujejo dosedajno članarino 3.50 Din in imajo pravico do najvišje odpravnine. Glasom sklepa se člani, ki niso plačevali 1 in 2 Din mesečno oproščeni plačevanja članarine in dobe odpravnino po sledčem: Če so plačevali po 1 Din dobe 1500 Din, ako pa po 2 Din, dobe 2000 Din. Po istem sklepu je dovoljeno članom, ki plačujejo 3 Din, da zvišajo in doplačajo na 3.50 Din. Odpravnina pa znaša mesto 2500 Din, tačas 4000 Din. Pisarna se nahaja na Friškovcu št. 3 v Ljubljani.

Amerika. V pondeljek 14. tm. ob pol 8. uri zvečer priredi prosvetni odsek Del. zbornice v Ljubljani, v mestnem domu zanimivo predavanje o današnji Ameriki. Predavanje sprembla mnogo lepih, koloriranih sklopčnih slik.

Za tiskovni sklad so darovali: Kraj. org. Zagorje 100 Din; istotam so na nedeljskem sestanku zbrali agilni sodrugi 60 Din. Skupaj 160 D.

Seja del.-km. športne podzveze »Svobode«.

Sklcujem sejo del.-km. športne podzveze »Svobode« za soboto, dne 12. marca 1927 ob pol 8. uri zvečer v prostorih centralnega tajništva »Svobode« v »Delavskem domu« v Ljubljani s sledičim dnevnim redom:

1. Smernice za delavski šport v pomladni sezoni.

2. Akcija za nastop reprezentance delavskih športnih klubov Slovenije (odnosno tudi Zagreba) z reprezentanco inozemskih delav. klubov za časa vsedelavskega izleta v Ljubljani (Binkošti).

Predsednik.

Ljubljanskim sodrugom.

Gradbeni odsek Delavskega doma »Svoboda« v Šiški priredi 3. aprila veliko delavsko tombolo v Ljubljani, na Kongresnem trgu, ob 3. pop. Tablice za tombolo se dobe v vseh trakih. Sodruži posetite tombolo, ker lahko zadenete: kot 1. dobitek najfinješo spalnico, kuhinjsko opravo, moško kolo, dobrorejen prašic od 100 kg, najfinješe blago za obleko, 1 zaboljave znamke »Proja«. Potem še 200 drugih dobitkov v vrednosti 10.000 Din.

Pomagajte nam, zgraditi Delavski dom, zahtevajte povsod tablice za tombolo! Vsak sodrug in sodružica mora imeti tablico za prvo delavsko javno tombolo. 3. aprila vsi na tombolo »Svobode« Šiška.

Marlbor.

I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za Slovenijo v Mariboru vabi svoje izvršujoče in podporne člane k v nedeljo, dne 13. marca ob pol 2. pop., v društvem lokalju »Zlata kruna« (Holznecht), Vetrinjska ulica, se vršečem občnem zboru. Moralna dolžnost vseh članov je, da se sigurno tega zbara udeleže. Posebna vabila se ne razpošljajo. Odbor.

Celje.

Cigu — migu. Vprašanje občinskega sveta postaja zagotvena reč, ki da misliti, da se merodajni krog igrajo s to stvarjo »tululc«. Pretekli teden so časopisi poročali, da je nedelavni občinski svet razpuščen in »Slovenec« je celo vedel povedati, da ima gerent nalog v najkrajšem zakonitem roku razpisati volitve. Dejstvo pa je, da dekret o razpustu ni še priomal v Celje, pač pa je prirajal odlok velikega župana, ki podaljšuje občinski provizorij do 31. marca. Ne vemo, ali je ta ponovni odlok izdal prejšnji, ali sedanji veliki župan, vsekakor bi pa bilo interesantno vedeti za vzroke, ki so zabremzali že napovedani razpust občinskega sveta, ki že pol leta nič ne dela. Na magistratu leži cel kup važnih zadev, ki čakajo na rešitev, gospodom pa, ki v Beogradu vedrijo in oblačijo, se nič ne mudi odpraviti nezakonito stanje, ki vlada v celjski mestni hiši. Zato je nevolja davkopalcev, ki je v očigled tega cigu — migu vsak dan večja, popolnoma upravičena. Naredite torej kar je treba, da pride v mestni hiši do reda in dela!

Krajevni medstrokovni odbor ima v torek, dne 15. tm. ob pol 8. uri zvečer v gostilni »Jelen« na Kralja Petra cesti, važno sejo. Udeležba članov dolžnost.

Podružnica »Svobode« sklicuje za v pondeljek 14. marca ob 7. uri zvečer redni občni zbor v gostilni pri »Jugoslovanu« v Gaberju. Člani, ki so s članarino v zaostanku naj isto pred občnim zborom poravnajo.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Celju bo imelo svoj redni letni občni zbor v četrtek, dne 24. marca 1927, ob 8. uri zvečer, v Narodnem domu v Celju, s sledičim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika lanskoletnega občnega zbara; 2. Poročilo društevih funkcionarjev; 3. volitev 10 članov odbora; 4. volitev 3 preglevalcev računov; 5. slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vse svoje člane odbor.

Za kratek čas. Nad predavanjem »Svobode«, ki se je vršilo v »Celjskem domu« so bernotovci, ne vem kaj bi jim rekeli, »proglasili« bojkot. Ker pa je na njih strani vendar še par pametnih ljudi, ki so se predavanja

udeležili, so proti tem »uvegli« preiskavo. Ne vemo sicer, kako je »čeka« funkcionalala, vendar smo mnenja, da so sodruži, ki so prišli pred preki sod, postali še bolj pametni.

Izjava enkrat za vselej. Celjski »Naprejevski« kolovodje so začeli uganjati proti meni zahrbtno gonjo — prav po istem znanem vzoru, s katerim so napadli in še napadajo mnoge sodruge — s hudobnim namenom, mi na ta ali oni način kakorkoli škoditi. Posebno jim je v želodcu moja služba in delovanje pri borzi dela, o čemur se razpihujejo v »Napreju«. Izjavljjam, da se ne bojim kar se tega tiče, prav nobene kritike, da ne bom padači pisarenju v omenjenem listu proti meni niti toliko važnosti, kolikor se daje pocestni figi in to še posebno vse dotej, dokler se junaki »načela javnosti« pod njihove pamphlete ne podpišejo. Gledate mojega poročevanja v »Delavsko politiko«, ki jim je tako neljubo, pa ta-le odgovor: Le nergajte, oslovski glas ne sega do nebes!

V. Komavli.

Studenti pri Marlboru.

Občni zbor kraj, org. SSJ Studenti. Na članskem zborovanju dne 5. marca je bilo sklenjeno, da se bo dne 12. marca tl. ob pol 8. uri zvečer vršil v klubovih prostorih goštinice Majhenič 20. občni zbor krajne organizacije SSJ v Studencih. Dnevni red je slediči: 1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbara in volitev dveh zapisnikarjev in dveh overovateljev za občni zbor. 2. Poročilo predsednika, blagajnika, zapisnikarja in kontrole. 3. Volitev novega odbora. 4. Poročilo o političnem položaju. 5. Raznoterosti. — Vabimo vse sodruge in sodružice, da se občnega zbara točno in zanesljivo udeleže. — Kraj. odbor SSJ.

DTE »Svoboda« priredi v nedeljo, dne 13. marca ob pol 3. uri pop. slavnostno preselitev iz dosedanjih drušvenih prostorov pri Majheniču, v lastno zgradbo in vabi vsa delavska društva, vse sodruge in sodružice, da temu slavju prisostvujejo. — Odbor.

Podružnica DTE »Svoboda« Studenti pri Mariboru ima dne 14. in 15. maja tl. slavno otvoritev prvega Telovadnega Doma v Jugoslaviji, v to svrhu prosimo vsa društva in posameznike, kateri so prejeli od nas okrožnice z sliko, da nam v najkrajšem času blagovolijo naznaniti, radi izdelave programa, ako se udeležijo, kaj bodo peli in telovadili dne 14. in 15. maja in obenem naročijo spominske žbleje.

Škofja vas pri Celju.

V naši občini je prebivalstvo večinoma ubožno, ter se preživlja z delom po tovarnah in raznih podjetjih. Kot delavci smo organizirani v socialistični stranki Jugoslavije, kar se pa tukajšnjim klerikalnim mogočenjem ne dopade, kateri smatrajo našo stranko za nepotrebno, kot se je izrazil neki zagrizen klerikalec. Delavci kako nam je potrebna krepka organizacija se vidi baš iz delovanja občinskega odbora tukajšnje občine, v katerem imajo odločajočo besedo klerikalci. Ako je siromašni delavec na staru leta onemogel, ter postane za delo nesposoben in prosi občino za podporo, dobi jo pa le po večkratni prošnji, na mesec 12.5 Din. Seveda so tudi izjeme, toda to je druga stvar, ki jo bomo še pojasnili. Sploh vladajo, odkar imajo odločilno besedo v občinskem odboru klerikalci, v občini nezgodne razmere. Niti svojih nameščencev — občinskih —, kateri so znani vsled svoje marljivosti, ne plačujejo času primerno. Tako ima obč. služba — čuje in strmite — 500 Din mesečne plače! Skoro ni kraja, kjer bi bili klerikalci tako nasilni kot pri nas. Posebno se odlikuje po milosti »samostojnežev« neki bivši župan ter njegov »adjudant«, katerima je naša stranka trn v peti. Ker vidita, da je ljudstvo sito slabega gospodarstva, ter jih zapušča (pri zadnjih volitvah so izgubili 130 glasov), se na vse načine trudijo, da bi slabo gospodarstvo naprila drugim strankam. Gospoda, nikar se ne trudita, nič ne pomaga, ljudstvo vas dobro pozna in pozna vaše delovanje v praksi. Gledate slabega gospodarstva v občini, radi ka-

terega občani obsojajo klerikalce, stavimo omenjenima gospodoma slediča vprašanja: 1. Kdo je denunciral občinskega odbornika, pristaša socialistične stranke, ker se je slednji pri občinski seji nekoliko nerodno izrazil, da se ima slednji zagovarjati pred sodiščem? 2. Kdo je kriv, da je »Krajni šolski svet v Vojniku«, kjer ima večino klerikalna stranka, predloži občini Škofjavas zadnji dve leti skoraj za 100% višji šolski proračun, kot »Krajni šolski svet v Ljubečni pri istih razredih, kjer so klerikalci v manjšini; čeprav se niso na nobeni šoli vršila značajna popravila? 3. Kdo je kriv, da smo v letu 1926 dobili od cerkveno konk. odbora pozdrav v obliki poštih položnic z tako visokimi številkami, da kar je revnejših slojev, ni zmoglo te svote, ter bo raditega hodil birič okrog njihovega doma? 4. Gospoda, bivšega župana, pa vladljivo vprašamo zakaj ni uporabil denarja določenega pri občinskem proračunu za popravilo in vzdrževanje občinskih cest, za kar je bil namenjen in so ga tudi davkoplačevalci plačevali, čeprav je videl, da občani vozijo do kolena po blatu, ob koncu leta se je pa hvalil, češ, toliko sem prihranil za občino! Posledice se vidijo sedaj, ko ne more nikdo več voziti po obč. cestah. Na ta vprašanja vam zatiran delavec in kmet odgovori pri prihodnjih volitvah s kroglico v roki, ko Vam bo zaklical: Dosti je vsega dela, mi se zavedamo kam spadamo, ako hočete še v bodoče tako gospodariti, kot doslej, potem pobirajte občinske doklade samo od klerikalcev. Delavec in kmet bo vrgel svojo kroglico naravnost v socialistično skrinjico. — Več zavednih delavcev.

Kranj.

Koncem meseca februarja smo pri nas poleg številnih vabil na razne nepotrebe pustne veselice imeli tudi priliko čitati vabilo na javni shod, ki ga je sklical društvo drž. uslužbencev z dnevnim redom: stanovanjsko vprašanje. Referent na tem shodu, g. ravnatelj Kočnik, je takoj uvodoma omenil, da bo s 1. novembrom t. l. potekla veljavnost sedanja zaščite najemnikov. Kot posledico tega imamo v Kranju baje pričakovati, da bo približno 10 najemnikov na cesti, ker toliko stanovanj je potrebnih v Kranju. Temu bi pa mi odločno oporekali. G. ravnatelj namreč ne pozna strašnih stanovanjskih razmer delavskega sloja. Tudi v Kranju stanujejo delavske družine, stisnjene v luknjah, po kleteh in podobno, kar v nobenem slučaju ne more veljati kot človeško stanovanje. Radi tega je že danes v Kranju treba najmanj 50 stanovanj.

Kot odpomoč stanovanjski mižeriji je referent navedel potrebo zidanja stanovanjskih hiš. Toda kdo naj bi zidal? Država ne bo. Zidal naj bi torej občina. G. ravnatelj je pa omenil, da občina iz tekočih dohodkov ne more zidati in s posojilom pa da je za občino težavna stvar. Pa končno, če bi mestna občina sezidala hišo z 10—15 stanovanji, bi bilo to za Kranj neprilично, češ, ljudje niso pri nas še navajeni skupno stanovati! . . . Zatorej, ne preostane drugega, kakor seči po samopomoči in upostaviti stavbno zadružno, kakor so jih upostavili v Ljubljani, in katero naj bi mestna občina izdatno podprla. Navzoči občinski odborniki so bili tudi pozvani, da izjavijo, v koliko je mestna občina pripravljena zadružno podpreti. Obč. odbornika dr. Šemrou in pa dr. Saboty sta izjavila, da je mestni občinski svet svojčas sklenil sezidati eno hišo z 10 do 15 stanovanji. Ta predlog da je pa gradbeni in finančni odsek zavrnil z motivacijo, da taka stanovanjska kasarna za Kranj ne bi bila pripravna, ker ljudje niso vajeni stanovati po več družin skupaj, ki se včasih prepričajo in bi nazadnje mestna občina moral nastaviti v takih občinskih stanovanjskih hiši še kakega stražnika, ki naj bi pazil na mir in red itd. Tudi finančne težave so na vedi gospodje iz teh dveh odsekov kot izgovor. Pa občinski mestni svet

vseeno skrbi za brezstanovalce. Kujuje stavbni prostor, ki ga bo po primerni ceni prepustil snujoči se zadruži. Vrh tega je mestna občina pripravljena prevzeti jamstvo pri Mestni hranilnici za eventualno posojilo zadruži, izvesti hoče tudi kanalizacijo in napeljati razsvetljavo ter vodovod.

Tako so torej gospodje gruntali med seboj, kako bi se na najcenejši način rešili stanovanjske kalamite, ki bo tudi Kranj zadelo z ukinitvijo stanovanjske zaščite. Več kot gotovo je, da mi delavci pozdravljamo vsakodnevno zadružno misel in pa tudi ustanavljanje se gradbeno zadružno v Kranju. Eno pa moramo vseeno ob prilikah kranjske zadružne stanovanjske akcije povdariti. S tem, da mestna občina vsestransko podpre zadružno, ni še absolutno zadostila v stanovanjskem vprašaju svoji nalogi. Poleg sezidane stanovanjske kolonije (10—15 hišic) je še nujno treba, da mestna občina še obnovi že anulirani dotedni sklep mestnega sveta ter sezida svojčas projektirano stanovanjsko hišo. Da to ni mogoče, ne drži. Poleg različnih stavbnih zadruž v Ljubljani je zidala tudi mestna občina Ljubljanska in bo še zidala. Vsekakor je boljše, da se napravi taka investicija potom amortizačnega posojila, kakor pa da bi mesto Kranj ostalo ob prilikah rešitve tako eminentno važne socialne zadeve popolnoma pasivno. Pa tudi tekoča sredstva za zidavo stanovanj je mogoče dobiti. Za recept naj služi dunajska občina, ki zida stanovanjske hiše s 400—1500 stanovanji in je našla za to kritje. Naš tozadenvi nasvet je, da naj se za tak izdatek vzame tam, kjer je mogoče vzeti, t. j. pri imovilih. Da bi pa ubogi izmožgani javni in državni uslužbenec, delavec in obrtnik vso težo rešitve stanovanjskega vprašanja vzel na svoje šibke rame, to vendar ne gre. Takim namenom ne more služiti niti zadružništvo. Samo ob sebi razumljivo je, da odpade ona famozna trditev, češ da ljudje niso vajeni stanovati v večjih stanovanjskih hišah. Niso vajeni toliko časa, dokler jih ni. In končno, mestu Kranj se nahaja v sredi civiliziranega sveta in njegovi prebivalci niso nobeni divjaki. Ljudje niso bili svoj čas vajeni ne železnici, ne aeroplani, ne električne in radija itd., pa so se vendar radi privadili. Mi torej upravičeno upamo, da se bodo najemniki v Kranju celo hitro akomodirali tudi v večji stanovanjski hiši. Da hoče mestni svet iti na roko z upeljavo vodovoda, razsvetljave, napravo kanalizacije, ne zadoštuje. Ali ni to itak že dolžnost vsakega občinskega odbora, da tozadenvi skrbi v občini? Sicer pa, zato naj bi bil mestni svet tukaj, če se ne bi poleg tekočih upravnih poslov hotel lotiti tudi drugih takih in podobnih socialnih nalog?

Zagorje ob Savi.

Tukajšnja podružnica »Svobode« je imela 6. marca tl. v Zadružni dvorani na Lokalu ob 3. uri popoldan svoj 7. redni letni občni zbor, na katerem je bil izvoljen slediči odbor: Predsednik Krečan Joško, namest. Jerin Leopold, tajnik Kovač Franc, namest. Kovač Franc mlaj., blagajnik Priman Ferdo, namest. Šteren Viki, podblagajnik Guzaj Adolf. Odborniki: Pric Avgust, Arh Jurij, Vozelj Alojz, Regamin Rudi; pregledniki: Rakar Leon, Ule Anton; knjižničarji: Ule Anton, Mrvec Minka. Gospodar Medvešek Josip. Ob enem se tudi zahvaljujemo soder. Arhu za njegov poučni referat, ki ga je napravil na občnem zboru o naši kulturni organizaciji. Tukajšnji dramski odsek »Svobode« gostuje v nedeljo 13. marca tl. v Hrastniku v dvorani gosp. Logarja z igro »Moč uniforme«. Pevske točke spremila godbeni orkester pod vodstvom gosp. Ravnikarja. Za obilen obisk se priporoča odbor.

Lesce.

Podruž. Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije v Lescah se obrača na vse strokovne podružnice, politične, kulturne in gospodarske organizacije, kakor tudi na sodružne in sodruži-

GASPARI & FANINGER, MARIBOR

TOVARNA TRIKOTAŽE IN PERILA. — TELEFON INTERURB. 308

ce, prijatelje in prijateljice, da je po-magajo z dobrohotnimi prispevkami zgraditi Delavsko kmetski dom v Lescah. Cenjeni sodružni in sodružice! Delavsko gibanje pri nas se je le pre-počasi razvijalo, nezavednih delavcev in kmetov je bilo tukaj dosti in pre-več, zato so bili tudi hudo izrabljeni od raznih venjatačev in od trgovcev, tako od domačih, kakor tudi od tujih. Končno smo začeli tudi pri nas pridno delati za delavsko kmetski pokret, in baš to razne meščanske stranke zelo boli. Ustanovili smo svoje organizacije in podružnico kulturne organizacije »Svobode«, kar pa nasprotnikom noče v slavo, da moreta priprirosti delavec in kmet pristopiti k takim organizacijam in nam zato delajo vse mogoče težave. Olajšal bi nam pa zlasti delo lastni strokovni dom, zato smo se odločili, da gremo na delo za zgradbo svojega lastnega Doma, da imamo potem mir in nismo več odvisni od drugih. In obdržimo si mladino, ki sedaj pohaja v razne meščanske stranke, in vsi se bodo bolje zanimali za socialistično delavski in kmetski pokret. Kakor vidimo, nam je to zelo potrebno. Na vsak način je naša načela, mladino vzgojiti, da pridejo k cilju, do katerega vsi stremimo. Našim delavcem in kmetom pa polagamo na srce, da nas pridno podpirajo, da bomo storili vse, kar je v naših močeh za naše gibanje in za novi proletarski rod. Istotako je pa potrebno, da nas podpirajo tudi somišljeniki iz cele Slovenije. Obenem naznanjam, da naj vsak kmet in delavec svoje življenske potrebuje kupuje v delavskih zadružah, ker je to naša dolžnost, da podpiramo naše. Odkar smo ustanovili konzumno društvo v Lescah, pa se je marsikdo jezik, kar je pa naravno. Vendar se nam pa zdi, da so naši delavci in kmetje večinoma pozabili na svoj konzum in kupujejo zopet pri najhujših delavskih in kmetskih sovražnikih in izkoriščevalcih, mesto da bi še naprej podpirali svojo lastno zadružo. Zato opozarjam vse zadružnike, kakor kmete in delavce, naj se bolj zanimajo za svojo lastno zadružo in korist.

Kropo.

Podružnica Del. tel. in kult. zveze »Svoboda« v Kropi ima v nedeljo, 20. marca 1927, ob 2. uri pop., v društvenih prostorih svoj I. redni letni občni zbor, s sledenjem dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika ter kontrole. 2. Poročilo enot. 3. Volitev novega odbora. 4. Razno. — Radi važnosti tega občnega zбора je dolžnost vseh članov, da se istega gotovo in točno udeleže. Opozarjam člane na člen 19. društvenih pravil, kateri se glasi: »Glasovalno pravico imajo le člani, kateri so plačali članarino zadnjega meseca pred občnim zborom.«

Velenje.

Letošnja krajevna skupščina zdrženih bratovških skladnic v Velenju se je vršila v nedeljo 27. februarja 1927 in je bila zelo zanimiva. Posebno pri 3. točki, poročilo o letnem poslovanju in odobrenju računskega zaključka za leto 1926. Pri tem se je vršila najhujša debača glede Zabukovške

bolniške blagajne, ki ima od lanske jeseni to smolo, da dela s precejšnjo izgubo, dočim dela velenjska s precejšnjim dobičkom. Tu se je večina velenjskih delegatov postavilo na preodločno stališče, da se mora Zabukovca ločit od velenjske bratovske skladnice, in začeti s svojim lastnim gospodarstvom in da je vsega tega krivo delavstvo samo in pa tamkajšnji zdravnik dr. Jošt v Žalcu! Ne bom ravno trdil, da sta delavstvo, odnosno zdravnik kot taka čisto nedolžna, v glavnem pa tiči po mojem mnenju vzrok v rudniški upravi sami, ki zelo malo gleda na higijeno, ali pa čisto nič. Rdnik obstoja že nad 70 let, 13 let je že pod državno upravo, pa še do danes nima rudnik vodovoda, še manj pa kopalnico, tako da morajo nekateri rudarji hoditi nad dve uri daleč umazani in mokri do doma; doma se pa tudi ne morejo skopat tako, kot bi bilo treba. In zraven so kriva tudi slaba stanovanja. Tu tiči glavni vzrok in tega se v Velenju ni dosti upoštevalo. Zraven tega se imamo še zahvaliti nekemu krščanskemu socialistu, ki je zahteval od rudarkega glavarstva v Ljubljani, naj se Zabukovca loči od velenjske skladnice in še to z ne vem kakšnimi podpisni dveh delegatov, ki sta pred celo skupščino izjavila, da dotičnega akta nista podpisala. Temu gospodu je vse eno, plačuje delavstvo 35 ali 55 Din mesečnih prispevkov, samo da bi bila krava bliže. Zatorej Vas pozivljam rudarji, obračunajte z ljudmi, ki Vam obetajo par dinarjev podpore, na drugi strani pa gredo tisoči rakom žvižgat! in vrnite se zopet na pot po kateri ste hodili pred leti, to je v socialistično stranko Jugoslavije in pa v strokovno Zvezo rudarjev Jugoslavije. — Rudar.

Bistrica ob Dravi.

Malo kdaj imamo priložnost, da čitamo kaj s tega kraja. Najprej moram omeniti, da imamo pri nas nekaj tovarn, v katerih pa voda tak nered, da je človeka sram, gledati takšno brezpravnost.

Najprej bi omenil »Parno žago« g. Drag. Kobi. Tu se dela dnevno 10 ur. Kar se tiče plačevanja nadur, seveda g. Kobi sploh noče nič slišati in vedeti. Kar se pa tiče obratnega zaupnika, pa sploh nima nihče pojma, za kaj naj bo in kako, ker tukajšni delavec sploh ne ve, da je tudi on človek, da tudi njemu dobro dene več prostega časa in da so tukaj zakoni v njegovo zaščito; on ne premisli, kako po ceni prodaja svojo edino imetje, svojo delovno moč, da delodajalec na njegov račun brezkrbno živi, on, delavec, pa strada in propada.

Druga je »Lesna industrija« g. Mirka Gorišek iz Ruš. Ta g. Gorišek je v okolici vsem znana oseba, posebno zaradi svoje velike narodnosti; njegovo geslo je: »vse za narodnost, vse za narod«, a njegovi delavci stradajo kruha. Zakaj? Zato, ker se narodna ljubezen nihovega delodajalca ustavi pred vratil njegove lastne tovarne. G. Gorišek je že pozabil, da njegovi delavci delajo mesec za mesecem dnevnou samo 7 ur. Kar se pa plače tiče, me je skoraj sram, da bi to omenil.

Urna mezda je 3 do 4 Din, v 7. urah 21 do 28 Din! S tem naj delavec preživi pet do osemčlansko družino! Pa to še ni vse. Še več se godi, o čemur pa g. Gorišek ni poučen. Tu se delavec takoj brez vsake odpovedi odpusti in sicer kar sredi dneva. Vzroki so čisto enostavni. Če delavec g. mojstru ni všeč, ajde, in je že zunaj! In če slučajno kaj reče o hrani pri g. mojstru, pa je v soboto brez pardona na cesti.

Potem imamo še »Tovarno bučnega olja«, g. barona Rosmanita. Pa tudi tukaj ne poznajo 8urnika. Dnevno se dela 10 do 12 ur. Največ in skoraj vse delo se opravi s kaznjenci, ki se dobe bolj po ceni in delajo v senki bajonetov, ki baronom in grofom od nekdaj zelo ugajaio.

Mi delavci te okolice imamo samo še eno upanje, in to je: upanje v Delavsko zbornico. Zato se obracam do naše edine zaščitnice Delavske zbornice, da nas reši našega bednega položaja. Prosimo Delavsko zbornico, da intervenira glede osemurnika pri tukajšnjih podjetjih, da bo vsaj v tem vladal red. — Za danes dovolj. Prihodnji več.

Prizadeti delavci.

Ruš.

Občni zbor podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije se vrši dne 13. tm. ob 3. uri popoldan v gostilni Erhartič z običajnim dnevnim redom. Delavci iz tovarne za dušik, udeležite se občnega zebra polnoštivalno.

Kultura.

O Zofki Kveder-Demetrovicu, znani slovenski pisateljici, ki je svoj čas tudi v našem delavskem pokretu s plesom aktivno delovala, in ki je pretečeni mesec umrla v Zagrebu, je napisala v graški »Arbeiterwille« od 27. februarja njena dolgoletna, osebna prijateljica, pisateljica in socialistka, Marta Tausk, prekrasen nekrolog, vreden, da se uvrsti nekoč v zbirko studij o Zofkinem življenju, kadar se bodo nameravala izdati njena zbrana dela, kar bi bilo potrebno. Članek ima tale značilen konec: »Katera je prava Zofka? Ona mlada, življenjaporna,

silna upornica proti cerkvi in meščanstvu? Ali ta, utrujena od preganjanj, trpeča ob mentaliteti in pogledih ravno istega meščanstva, že od njega odvisna žena, ki je zgubila zaupanje v samo sebe, ker ni smela pri teh, ki poprej za njo niso nič pomnili, sedaj kaj več veljati. Ta, ki je iskala pribeljališča pri nadnaravnih silah, ko so jo lastne moči zapuščale? Ali je imela res samo eno dušo? Samo to vem: duša katero sem jaz v nji poznala in jo ljubila, katere ljubezen in prijateljstvo, ter prisrčno in globoko razumevanje sem uživala, je bil velika in prekrasna duša. Po mnogih ranah in brazgotinah ne bo nobeno telo lepše, tako tudi duša ne. A človeka, ki smo ga enkrat popolnom spoznali in vzljubili, tega bomo ljubili tudi z ranami in brazgotinami. In ljubiti človeka se pravi, ga popolnom razumeti in sprejeti kakršen je, z njegovimi slabostmi in zmotami vred. Odpuščanje je že neko moralno povisjanje samega sebe. Le ljubezen je pravična. Zofka Kvederova! Ti ostaneš nepozabljen, ozarjena z mladostjo in ovekovečano z lepoto v srcih vseh, ki so te ljubili, ki bodo svoj spomin prenesli na one, ki pridejo za nami. Ljubezen je nesmrtna.«

Kino.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od sobote, dne 12. do vključno torka, dne 15. marca se predvaja izborni Dunajski šlager: »Grof in Balrina« (v gostilni pri »Belem volu«). Veseloigrav v 6. činih, polna tipičnega dunajskega humorja. Igra, katera se igra na Dunaju in v kateri imajo glavno besedo po celem svetu tako dobro poznane in takozvane »Wiener Naschmarktfrauen«.

Ceneje kod pri

RAZPRODAJAH

se dobri vsakovrst. manufakturno blago pri J. TRPIN, Maribor, Glavni trg 17

Proda se otroški voziček

po nizki cenli. Poizve se:

Maribor, Koroševa 34/1

KLOBUKE, ČEPICE, OBLEKE,

perilo, čevlje, dežnike, palice, nogavice i. t. d. kupite najcenejše in najboljše pri

Jakob Lah, Maribor, samo Glavni trg 2.

Važno za vrtnarje in poseznalke!

Vsi opustite nekaterih parcel naše vrne sole prodajamo sadna drevesca, jabolka in ščedje (2-3 leta star). Drevesca stanje, kakor je pač kvaliteta, od 8 do 12 Din, prodano po naši izbiri. Ne zamudite priložnosti in preskrbite si spomadi cena sadna drevesca.

„VET“ Namenski in drugovi, d. o. o., Maribor

Naznanilo otvoritve.

P. n. občinstvu vladno naznanjam, da sem otvoril s 1. marcem 1927

MODNI SALON ZA DAME

Na podlagi svoje dolgoletne prakse v najboljših inozemskih modnih ateljejih sem v prijetnem položaju, da lahko postrežem cenjenim damam za najmodernejšo izdelavo kostumov, plaščev, promenadnih in veternih tolet in vseh v tem stroku spad. oblike. Sprejemam oblike tudi za moderniziranje in prekorenje. Prizadeval sem si bom, da cenj. damam v vsakem oziru ustrezam ter se priporočam za obilna naročila.

Franjo Zidarč, modni salon za dame

Maribor, Stolna ulica 5.

Modna trgovina Anton Paš

Maribor, Slovenska ulica 8, stev. 4.

Nugavice, rokavice, srage, kravate, čipke, gumbi in vse v tem stroku spadajoče blago

Potrebštine za kralje in šivilje!

Najmodernejše sezonske toaleta, veselične in družabne oblike itd. Izdeluje po najnovjih modnih predlogih Pariza in Dunaja po prav nizkih cenah. Fazona (za plašče Din 250-300, za kostume Din 250-300, za oblike Din 150-250

Damski modni salon

Adele Armbruster, Maribor, Kralja Petra trg 1/l.